

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Planeringsförutsättningar för åren 2015–2019

I detta EkonomiNytt presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Ny befolkningsprognos
- Löne- och prispförändring för landsting
- Statsbidrag för kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess
- Nya instruktioner till modellen Skatter & bidrag

Skatteunderlagsprognosen har reviderats upp kraftigt, framförallt 2017 och 2018 jämfört med den prognos vi presenterade i oktober/december. Det förklaras till stor del av att vi nu räknar med starkare sysselsättningstillväxt.

Det stora osäkerheten i skatteunderlagsprognosen för 2017 och den svårbedömda kostnadsutvecklingen innevarande och kommande år leder till slutsatsen att landstingen bör tänka i termer av en marginal för oförutsedda händelser i det pågående arbetet med budget för 2017.

Svensk ekonomi mot högkonjunktur

Den svenska ekonomin växer för närvarande i mycket snabb takt. I fjol beräknas BNP ha ökat med närmare 4 procent och i år förutses tillväxten bli lika hög. Snabbt växande investeringar och kraftigt ökad offentlig konsumtion är två faktorer som driver på de höga tillväxttalen. Inte minst kommunernas kostnader beräknas i år växa snabbt till följd av det stora flyktningmottagandet. Den starka tillväxten i den svenska ekonomin för med sig att sysselsättningen och skatteunderlaget växer snabbt. I reala termer växer skatteunderlaget med närmare 3 procent i år vilket är den största ökningen på mycket länge. Samtidigt beräknas kommunsektorns kostnader öka med närmare det dubbla.

I år bedöms exporten och hushållens konsumtionsutgifter växa i ungefär samma takt som under 2015. Tillväxten i investeringarna antas mattas något, men uppvisar ändå fortsatt höga tal. Mest anmärkningsvärt för i år är den offentliga konsumtionens mycket starka tillväxt. Sammantaget beräknas ökningen i år uppgå

till drygt 5 procent, vilket är den starkaste tillväxten sedan år 1970. Särskilt stark beräknas ökningen bli i kommunerna. Den starka utvecklingen kan till betydande del återföras på det mycket omfattande flyktingmottagandet.

Även fortsättningsvis beräknas utvecklingen av kommunal konsumtion bli stark med ökningstal kring 3 procent åren 2017–2019. Samtidigt ökar antalet invånare i landet med omkring 2 procent årligen. De historiskt stora ökningstalen är en följd av en förutsedd mycket omfattande nettoinvandring. Tillväxten i svensk ekonomi beräknas bland annat av detta skäl bli stark också nästa år. Därefter beräknas ökningstakten för BNP mattas beroende på en försvagad utveckling av exporten, investeringarna och hushållens konsumtionsutgifter.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP*	3,6	3,8	3,3	2,4	1,6
Sysselsättning, timmar*	1,0	2,0	2,1	1,2	0,3
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,5	6,7
Timlön, nationalräkenskaperna	3,2	3,2	3,4	3,6	3,7
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,5	3,2	3,4	3,6	3,7
Konsumentpris, KPIX	0,4	1,0	1,7	2,1	1,9
Konsumentpris, KPI	0,0	0,9	2,0	3,4	3,5
Realt skatteunderlag	2,2	2,8	2,4	1,5	1,1
Befolkning	1,1	1,5	1,9	2,2	2,3

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Den snabba tillväxten innebär att den svenska ekonomin går från lågkonjunktur till högkonjunktur. Sysselsättningen stiger snabbt och arbetslösheten sjunker gradvis ner mot 6,5 procent. I år och nästa år ökar skatteunderlaget mycket snabbt. Därefter mattas ökningstalen något, men sett i ett historiskt perspektiv bör de ändå beskrivas som fortsatt höga. Den omfattande flyktinginvandringen innebär samtidigt att befolkningen växer mycket snabbt. Från 1980 till 2015 ökade befolkningen med i genomsnitt 0,4 procent per år. Under de närmaste åren är tillväxten i befolkningen fem gånger så hög. Det innebär att befolkningen framöver växer betydligt snabbare än skatteunderlaget. För kommuner och landsting innebär detta ett betydande problem.

Skatteunderlaget växer så det knakar 2016–2018

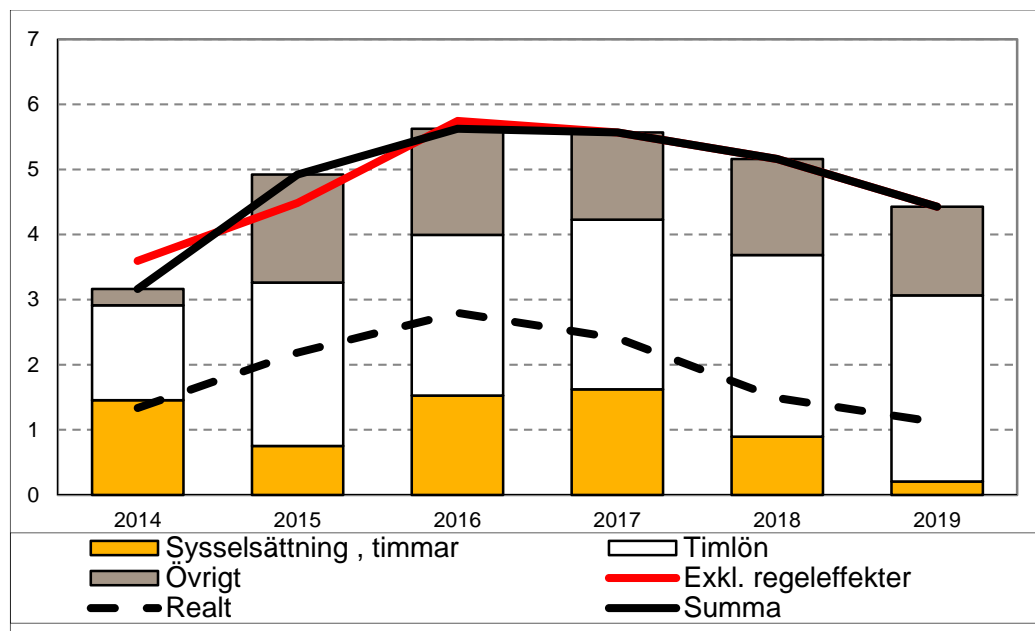
Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som sammanfattas här ovan och som presenteras utförligt i MakroNytt nummer 1/2016. De stora flyktingströmmarna under hösten 2015 tillsammans med den osäkerhet som omgärdar flyktingpolitiken i såväl Sverige som EU innebär att prognosen är befattad med mycket stor osäkerhet.

Efter en måttlig skatteunderlagstillväxt år 2014 tilltog ökningstakten 2015, för att skjuta ytterligare fart 2016 och 2017 (diagram 1). Det är främst två faktorer som förklarar varför det nu växer så mycket snabbare än under 2014. Dels medför utvecklingen på arbetsmarknaden större ökning av lönesumman och dels ger indexeringen av inkomstanknutna pensioner större ökning av pensionsinkomsterna. Men dessutom bidrar ett par ändringar i skattelagstiftningen. År 2014 höll

en höjning av grundavdragen för personer som fyllt 65 år tillbaka skatteunderlaget medan det fick en extra skjuts år 2015 av att avdragsrätten för pensionssparande då trappades ned.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Efter 2017 avtar skatteunderlagstillväxten till följd av att arbetsmarknadsläget leder till svagare sysselsättningstillväxt och grundavdragen stiger långsammare när inflationen tilltar.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från december/oktober

Senast SKL publicerade en framåtsyftande skatteunderlagsprognos var i *Ekonomirapporten, Oktober 2015*. I december 2015 presenterade vi en uppdatering av prognosen för 2014 och 2015.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014–2019
SKL, feb	3,2	4,9	5,6	5,6	5,2	4,4	32,5
ESV, dec	3,2	5,2	5,2	4,6	4,2	3,8	29,2
SKL, dec/okt ¹	3,2	4,9	5,4	4,4	4,6	4,3	30,0
Reg, sep	2,9	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9	30,3

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, SKL.

Den aktuella prognosen innebär en kraftig upprevidering av skatteunderlagstillväxten, framförallt 2017 och 2018 (tabell 2), jämfört med den prognos vi presenterade i oktober/december. Förändringen förklaras till stor del av att vi nu

¹ Prognosen för 2016-2019 är från SKLs *Ekonomirapport*, som publicerades i oktober.

förutsätter fortsatt ökning av sysselsättningen efter att arbetsmarknaden nått balans under 2016. Dessutom förutsätts att balansen nås på en högre sysselsättningsnivå än vi tidigare räknat med (se avsnittet om samhällsekonomin här ovan). Även en långsammare ökning av grundavdragen i den nya prognosen bidrar till upprevideringen.

Mot slutet av perioden leder det mer ansträngda arbetsmarknadsläget till att lönerna stiger något mer än i förra prognosen.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Regeringen räknade i höstens budgetproposition med betydligt mindre ökning av skatteunderlaget 2014 än vad taxeringsutfallet visar. Skillnaden förklaras av att regeringen gjorde en försiktig bedömning på flera punkter, bland annat utvecklingen av lönesumman, arbetsmarknadsersättningar och pensionsinkomster.

SKL:s prognos visar klart större ökning av skatteunderlaget än regeringens och Ekonomistyrningsverkets (ESV), se tabell 2. Jämfört med regeringens prognos förklaras den större ökningen i SKL:s bedömning av 2016 och 2017 i huvudsak av en gynnsammare utveckling av arbetade timmar. År 2018 och 2019 är det främst snabbare utveckling av sociala ersättningar (sjuk- och föräldrapenning samt arbetsmarknadsersättningar) i SKL-prognosen som förklarar skillnaden.

Jämfört med ESV:s prognos förklaras en stor del av skillnaden av att arbetade timmar och timlöner stiger mer i SKL:s bedömning. Mot slutet av perioden tilltar även de sociala ersättningarna snabbare i SKL:s prognos än i ESV:s.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos är det inte möjligt något av åren 2016–2019 (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2016	2017	2018	2019
Snitt 10 år	4,0	4,1	4,1	4,1
Årlig ökning	5,7	5,6	5,2	4,4
Differens	1,8	1,5	1,0	0,3

Källa: Skatteverket och SKL.

Slutavräkningar 2015–2016

Slutavräkning 2015

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation 4:2, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKL:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2014 och 2015 till 3,3 procent respektive 4,6 procent i Budgetpropositionen för år 2015. Slutligt utfall för 2014 blev 3,2 procent och vår prognos i december 2015 visade på en ökning av skatteunderlaget med 4,9 procent för 2015. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2015 till 45 kronor per invånare den 1.11.2014.

SKL:s prognos enligt detta cirkulär innebär ingen förändring av skatteunderlaget för 2015 och därmed ingen korrigeringspost för 2015.

Slutavräkning 2016

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2015 och 2016 uppgår till 5,0 procent respektive 5,3 procent, enligt regeringsbeslut. SKL:s prognos innebär en högre uppräkning vilket gör att vår prognos på slutavräkningen 2016 blir positiv, 50 kronor per invånare den 1.11.2015. Jämfört med vår prognos i oktober (EkonomiNytt 16/2015) är det en förbättring med 88 kronor per invånare.

Ny befolkningsprognos

Vi har i denna prognos använt SCB:s reviderade befolkningsprognos från oktober 2015. I tabellen nedan syns den nya prognosen, omräknad till befolkningen per första november respektive år.

Tabell 4 Befolkningsprognos för åren 2015–2019

	2015 (utfall)	2016	2017	2018	2019
Befolkning 1 nov	9 838 418	10 011 890	10 218 251	10 447 434	10 688 055
Procentuell förändring	1,04	1,76	2,06	2,24	2,3

Källa: SCB.

Löne- och prisförändring för landsting

Dessa beräkningar bygger på den bild av samhällsekonomin som presenteras ovan. Vi räknar med samma löneutveckling i landstingen som för hela arbetsmarknaden. Ökningstakten i löner och priser för åren 2016–2019 är något uppreviderad sedan förra prognosen av LPIK (EkonomiNytt 16/2015).

Vi räknar med fallande läkemedelspriser efter en marginell ökning 2016. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Den eventuella merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring.

Prisökningarna tilltar i takt med återhämtningen i samhällsekonomin.

Tabell 5. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019
LPIK inkl. läkemedel	2,4	2,6	3,8	2,9
– Timlön	3,0	3,2	3,4	3,5
– Socialavgifter	3,4	4,1	9,5	4,8
– Läkemedel	0,3	-1,1	-1,1	-1,1
– Förbrukning	1,6	2,1	2,5	2,4
LPIK exkl. läkemedel	2,7	3,1	4,5	3,5

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) som används i SKL:s egna beräkningar och analyser och LPI. Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 6. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	2,7	2,9	4,1	3,3
– Timlön	3,5	3,7	3,9	4,0
– Socialavgifter	3,9	4,6	10,0	5,3
Landstingsprisindex exkl. läkemedel	3,0	3,5	4,9	3,9

Statsbidrag för en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess

Utfall för år 2015

Utfallet för sjukskrivningsmiljarden 2015 är nu klart. Drygt 740 miljoner kronor har betalats ut av de 805 miljoner som maximalt kunde tillfalla landstingen och alla landsting har tagit del av bidraget. Hur stort belopp som tillfaller varje landsting för respektive villkor framgår av bilaga 1.

I övrigt gäller följande förutsättningar

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Lt-2016–2020-03-16” på vår webbplats via nedanstående länk:

www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx

Genom att i Excel-filen skriva in den egna läns-koden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sitt landsting.

I prognosunderlaget redovisas beräkningar per landsting av skatter och statsbidrag för åren 2016–2020. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns en tabell som innehåller vissa riktade statsbidrag samt regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen återfinns via Ekonomi, juridik, Statistik/Ekonomi/Budget och planering/Statsbidrag, eller via nedanstående länk:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag-specificering.1403.html>

Uppdatering av modellen ”Skatter & bidrag”

Landsting som använder den nya modellen Skatter & bidrag, kan ladda ner filen för förenklad uppdatering:

- Uppdateringsfil-Lt-03-16.xls

från vår webbplats via Ekonomi, juridik, statistik/Ekonomi/Budget och planering/Skatter och bidrag, landsting. Följ sedan instruktionerna i filen, eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta EkonomiNytt.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 16/2015) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Ny befolkningsprognos

Beräkningarna bygger i övrigt på befolkningen i varje län utvecklas i takt med riksprognosen men med hänsyn till historisk trend.

Information om tidpunkter under 2016

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik, statistik. Klicka på Ekonomi. Länk till sidan **Ekonomikalendern** finns en bit ner på sidan, under rubriken Tjänster.

Har du aktiverat prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skl.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten längst ner på sidan.

Under vårt område Ekonomi finns de senaste uppdaterade EkonomiNytten tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan dem.

Frågor om detta EkonomiNytt kan ställas till Per-Lennart Börjesson (makroekonomi) 08-452 77 55, Bo Legerius (skatteunderlaget) 08-452 77 34, Madeleine Holm (löne- och prisförändring för landsting) 08-452 70 01, Mona Fridell (modellen Skatter & bidrag) 08-452 79 10.

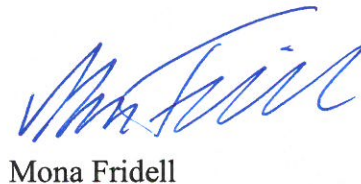
Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Mona Fridell

Bilagor

Bilaga 1: Överenskommelse om en kvalitetssäker sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

”Prognosunderlag-Lt-2016-2020-03-16.xls”, finns på vår webbplats via följande länk: www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx